

1968, 11. květen, Praha. - Iniciativní příspěvek Městského výboru KSČ v Praze k současné politice KSČ.

(Návrh pro schůzi předsednictva městského výboru KSČ)

Vycházejíc z programového prohlášení a rezolucí městské konference KSČ v Praze i z rozboru současné politické situace v zemi, zvláště v Praze, jakož i výzvy slovenských komunistů k urychlení přípravných prací k federalizaci, došlo předsednictvo Městského výboru KSČ v Praze k závěru, že na celostátní poradě tajemníků KV a OV KSČ předloží několik iniciativních návrhů k formulaci ofenzivní stranické politiky.

Především jde o zhodnocení politické situace, obrodu - přeměnu strany, jde o rozvinutí politiky bloku socialistických a demokratických společenských sil a organizací a izolaci sil protidemokratických, protikomunistických a protisovětských; dále o iniciativu k urychlenému vytvoření českých národních orgánů; konečně o iniciativu k urychlenému vytvoření české komunistické strany jako federované součásti KSČ.

Vývoj započatý lednovým zasedáním ÚV KSČ vytvořil velkou naději pro náš lid i pro pokrokovou mezinárodní veřejnost: možnost spojit v naší průmyslově a kulturně vyspělé zemi socialismus a demokracii. Za tuto myšlenku se postavila drtivá většina československého lidu, jak o tom svědčí mimo jiné i průběh letošních oslav 1. máje.

Zkušenost však ukázala, že přejít od ideálu ke skutečnosti a překonat starou politiku není jednoduché. Určitá váhavost, s níž se uskutečňují demokratická opatření, nedostatek praktických iniciativních kroků ústředních stranických a státních orgánů (což je do jisté míry způsobeno jistě působením, vlivem konzervativních sil, jež setrvávají dosud v řadách ústředního výboru strany) však vyvolávají v zemi rostoucí znepokojení a vytvářejí prostor pro působení konzervativních, protidemokratických sil na straně jedné a sil protikomunistických a protisovětských na straně druhé. To vše spolu s obavami týkajícími se mezinárodních vlivů na naši politiku vyvolává velmi tíživou situaci ve straně, ohrožuje postavení strany ve společnosti, vede však také k závažným obtížím celospolečenské povahy, jež hrozí propuknutím politické krize.

Na tuto skutečnost by měli komunisté reagovat vytyčením určité jasně politické platformy. V hlavních rysech by měla být formulována takto:

1. Jako komunisté odpovídáme za výsledky socialistické výstavby od února 1948, a to jak za úspěchy, tak za mnoho špatných věcí, jež se u nás staly. Nemáme tu na mysli ani tak kruté politické zločiny padesátých let, o nichž drtivá většina komunistů nevěděla a za něž bezprostředně odpovídají konkrétní viníci, ale především to, že jsme jako komunisté pod vlivem řady mezinárodních i vnitřních okolností vytvořili v poúnorovém období nedemokratický, byrokratický systém socialismu, že jsme mu po léta přizpůsobovali svůj způsob myšlení a jednání. K této odpovědnosti se veřejně hlásíme, neboť to je první podmínkou, aby nám lid uvěřil, pokud jde o naši budoucí politiku.

Abychom mohli navázat na pozitivní výsledky socialistické výstavby a překonat její závažné deformace, abychom ochránili přitom celou společnost od nežádoucích komplikací a otřesů, domníváme se, že má komunistická strana povinnost dovést proces boje za demokracii zahájený z její iniciativy a nápravu všech deformací socialismu do důsledků. Komunistická strana má k tomu řadu předpokladů. Je početnou, dobře organizovanou a politicky vlivnou stranou, bez jejíž účasti nemůže pracovat žádná demokratická vláda a bez níž nemůže existovat v Československu proto ani moderní socialistické zřízení. KSČ soustřeďuje statisíce poctivých dělníků, zaměstnanců, družstevních rolníků, duševních pracovníků těšících se osobní úctě a vážnosti na svých pracovištích a ve svém okolí. Členy KSČ jsou ve velkém počtu vyspělí a pokrokoví vědci, umělci, technici, učitelé a jiní tvůrčí pracovníci. Strana má celou plejádu demokratických vůdců, kteří se těší vysoké důvěře lidu pro své zásluhy v obrodném procesu. Komunisté jsou také garanty dobrých vztahů mezi ČSSR a ostatními socialistickými zeměmi a tím i garanty stabilního mezinárodního postavení republiky. KSČ je také pevným pojítkem obou bratrských národů - Čechů a Slováků.

Za vytvoření byrokratického systému nenesou komunisté odpovědnost stejnou měrou. Většina komunistů byla byrokratickými skupinami ve vedení strany ovládána. Část komunistů se sama stala obětí deformací. Velká část komunistů si postupně stále jasněji uvědomovala jejich škodlivost a vzala

na sebe riziko boje proti nim. Tito komunisté byli také iniciátory probíhající nápravy. To jim dává morální i politické právo aktivně ovlivňovat i další vývoj socialismu u nás.

Jsme si vědomi, že podmínkou uplatnění významné politické úlohy KSČ v naší zemi je zásadní hluboká obroda strany. To předpokládá především rozchod s nesprávnými představami o socialismu a vytvoření nového demokratického modelu moderní socialistické společnosti a jemu odpovídající politické linie, uplatnění nových metod politické činnosti a očistu strany od těch, kdož nesou hlavní odpovědnost za minulé deformace, jakož i upevnění a rozšíření vedoucího progresivního jádra strany.

2. KSČ jako strana dělnické třídy získala podporu většiny lidu v otevřeném politickém zápasu s reakčními politickými silami. Nyní, kdy se naprostá většina lidu hlásí k ideálům socialismu, nabízí záruky vytvoření důsledně demokratického politického zřízení.

Zasadí se především o důslednou rehabilitaci těch všech, kdo byli neprávem postiženi z politických důvodů, a potrestání všech viníků bez ohledu na jejich postavení. I o to, aby se u nás již nikdy podobné jevy nemohly opakovat.

Strana aktivně podporuje iniciativu slovenských komunistů k přebudování Československa ve federativní stát dvou rovnoprávných národů. Čeští komunisté navrhnou všem demokratickým a socialistickým silám českého národa, aby iniciativě slovenského národa vyšly ihned vstříc a vytvořily v nejkratší době přípravný výbor pro ustavení českých národních orgánů, české národní rady a jejího výkonného orgánu. Podnět k tomu by měl vzejít již z chystané porady krajských a okresních tajemníků KSČ.

V zájmu vytvoření demokratického zřízení nabízejí komunisté všem demokratickým a socialistickým silám a organizacím, jež chtějí spolupůsobit při této přeměně, upřímně vzájemnou spolupráci se zárukami vzájemné svobodné kritiky. Při vytváření českých národních orgánů učiní komunisté také ihned opatření, aby byla odstraněna sektářská politika kádrového stropu pro nekomunisty, jak to ve svém vystoupení požadoval s. Dubček.

3. Strana spatřuje smysl své politiky v úsilí o soustavné zlepšování životních a pracovních podmínek dělníků, zemědělců, inteligence. Kromě řešení závažných ekonomických problémů, jak je nastínil akční program strany a vládní prohlášení, považuje strana za správné se zasadit o rozvoj samosprávných orgánů v hospodářském životě, jež by vyjadřovaly potřeby a zájmy těchto sociálních skupin.

Iniciativní výbor ČKS vyzývá komunisty, odboráře a dělníky, aby okamžitě začali vytvářet orgány samosprávy v závodech i podnicích jako nástroje, s jejichž pomocí se budou podílet na správě závodů; jako nástroje, s jejichž pomocí budou pracující spravovat své podniky (různé varianty jejich složení):

a) z představitelů zaměstnanců, vedení závodů i složek představujících státní i celospolečenské zájmy;

b) z představitelů dělnictva, techniků i administrativních pracovníků závodů.

Volte orgány této samosprávy, do níž patří vedle dělníků i technici a administrativní pracovníci, neprodleně. Předpokládáme, že se komunisté stanou iniciátory celé akce a získají takový podíl v její přípravě, složení, který bude odpovídat míře jejich schopností a politické aktivity, s níž se budou na vytváření těchto orgánů podílet.

Tyto orgány se stanou významnou součástí socialistické demokracie a skutečné moci dělnické třídy a celého osazenstva závodu.

Současně se obrácíme k existujícím odborovým organizacím na závodech, odborovým svazům i Ústřední radě odborů, aby vedle obhajoby zájmů svého členstva pamatovali též na svou politickou funkci mluvčího a představitele dělnické třídy a pracujícího lidu. I ony se musí stát součástí politického systému socialistické demokracie.

Strana chce dělat aktivní politiku ve prospěch mladé generace, jež uspokojí její základní životní potřeby a zaručí jí plnou svobodu projevu, organizace a aktivní účasti na řízení společnosti.

Strana bude dbát o spojování potřeb a zájmů jednotlivých sociálních skupin a o respektování hledisek celospolečenských a celostátních.

4. Závažným krokem k vytvoření federativního uspořádání ČSSR, k vyřešení problému obrody strany a k vytyčení nové politické linie demokratického socialismu by mělo být vytvoření české komunistické strany jako federované části KSČ a partnerky KSS. Prvním krokem k tomu by

mohlo být vytvoření iniciativní skupiny [představitelů KV KSČ českých zemí, a to ihned na poradě krajských a okresních tajemníků. Tato skupina by po dohodách s OV KSČ a CZV velkých závodů vytvořila iniciativní výbor české komunistické strany.

Ustavující sjezd české komunistické strany by se měl sejít na podzim t.r. ještě před celostátním sjezdem strany, jenž by řekl rozhodující slova ke všem závažným politickým otázkám a přijal by nové stanovky strany, zajišťující důslednou vnitrostranickou demokracii. Tak by celý zbytek roku byl ve znamení politické iniciativy komunistické strany a postupného řešení celé řady konkrétních otázek vytváření demokratických vztahů ve společnosti. To by umožnilo paralyzovat vliv protidemokratických a protikomunistických sil.

KSČ je součástí mezinárodního komunistického a dělnického hnutí. Svou odpovědnost vůči mezinárodním pokrokovým silám vyjadřuje především svou aktivní a samostatnou vnitřní i zahraniční politikou, odpovídající potřebám a zájmům československého lidu.

5. V souvislosti s hlubokou demokratizací vývoje v ČSSR se k nám obrací pozornost i světové veřejnosti. Proces vnitřních změn, ke kterým u nás dochází, klade v zahraničí mj. otázku, zda a k jakým změnám dojde i v naší mezinárodněpolitické orientaci. Tuto otázku kladou někteří s hlubokými sympatiemi, někteří s obavami a jiní se spekulativními nadějemi.

Chápeme obavy našich přátel v socialistických zemích i v progresivním hnutí vůbec, které vyplývají z některých minulých zkušeností a které jsou vedeny starostí o stabilitu mezinárodní všeobecně a v Evropě zvláště. Jsme si vědomi, že tyto obavy mohou též vyplývat z našeho úsilí o hledání nových, s dosavadními zvyklostmi se rozcházejících cest rozvoje nového politického a ekonomického modelu socialismu. Na této cestě hodláme i nadále zůstat věrni závazkům ke svým socialistickým spojencům, protože v důsledku naší historické zkušenosti soudíme, že na tom spočívá mezinárodní jistota našeho státu a možnost jeho socialistické perspektivy. Tato jistota nám dovoluje usilovat o otevřenou socialistickou společnost v souladu se zájmy socialistického společenství,^u tváří v tvář složitým mezinárodněpolitickým poměrům za naší západní hranicí, zejména v NSR, kde existuje řada vážných, proti našim národním zájmům zaměřených sil.

Překvapuje nás, že se při pozornosti a jednání některých bratrských stran, týkajících se naší skutečnosti, vychází spíše z politických spekulací nám cizích, než z našeho úsilí o upevnění a prohloubení humanistické socialistické koncepce. Nepřehlízíme tyto spekulace, ale domníváme se, že naše vnitropolitická skutečnost nezavdává oprávněné důvody k jejich přeceňování. Neboť, i když naše národní zájmy zcela nesporně určují naši politiku spojenectví se Sovětským svazem a ostatními socialistickými zeměmi jako základ celkové zahraničněpolitické koncepce, nelze z této objektivní skutečnosti vyvozovat právo ovlivňovat podstatu našich vnitropolitických procesů.

Samostatnost komunistických a dělnických stran je dnes obecně přijatou skutečností v mezinárodním revolučním hnutí, jak si to vyžaduje potřeba samostatného přístupu k hledání specifických cest a řešení problematiky socialistického rozvoje v každé zemi. Jedině na základě maximálního zřetele k specifickým podmínkám každé země je možno uvolnit všechny síly pro úspěch společné věci. Internacionální zájmová jednota musí do sebe zahrnout respektování suverenity jednotlivých stran a států, musí být syntézou jejich oprávněných národních zájmů. Minulý vývoj ukázal škody, které byly důsledkem ignorování takovéhoho principiálního pojetí internacionalismu.

Internacionální jednota mezinárodního revolučního dělnického hnutí je dnes mimořádně důležitá. Je však možná jen v podmínkách, které umožňují konstruktivní a svobodnou diskusi v celém hnutí. Diskusi, která bude upřímná, zásadní a otevřená a může pomoci k porozumění a k neformální, ale skutečné jednotě, která vylučuje označovat každou novou myšlenku za revizionistickou. K jednotě, která je nadějí soudobých sil společenského pokroku a předpokladem k úspěchu socialismu.

Iniciativní výbor české komunistické strany se obrací na ÚV NF a na všechny socialistické organizace, které dosud nejsou členy NF, s výzvou ustavit v krátké době iniciativní výbor české socialistické akce, který by měl za úkol připravit ustavení české národní rady, ve které by byly zastoupeny také všechny národnostní skupiny.

Za tímto účelem povede IV ČKS ihned konkrétní politická jednání se zainteresovanými politickými silami, které projeví ochotu spolupracovat na této bázi, dokončit obrodný proces a účastnit se na samosprávné demokratické moci v socialistickém Československu.

IV ČKS dá podnět IV ČNR a bude sama neprodleně působit k tomu, aby všude v okresech a místech orgány KSČ a NF vytvářely výbory socialistické akce, v nichž by se formulovaly a organizovaly síly chápající na bázi československého demokratického socialismu.

Tyto orgány by vyslaly po třech zástupcích z každého okresu, kteří by spolu s iniciativním výborem ČNR a zástupci ústředních společenských a politických organizací vytvořily do voleb prozatímní českou národní radu.

Tvorba orgánů socialistické akce by byla základem ke změně struktury našeho společenského a politického života, který je v současné době značně zformalizován, nemá autoritu a neodpovídá potřebám demokratického uspořádání socialistického státu.

Iniciativní výbor ČKS vyzývá komunisty v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, aby se stali iniciátory v zakládání místních, závodních a okresních výborů socialistické akce, v nichž by se na základě rovnocenného partnerství shromažďovaly všechny síly ochotné spolupracovat na uvedené bázi a oddělily se od nich protisocialistické, protikomunistické a protisovětské síly.

6. Městský výbor KSČ se obrací na pracovníky tisku, rozhlasu a televize, jejichž aktivní pomoci v obrodném procesu si velice váží, se žádostí, aby veřejnost objektivně informovali o jejich politických záměrech a aby svou činností přispěli k sjednocování všech demokratických a socialistických sil a ke kritice projevů protidemokratických, protikomunistických a protisovětských, jež ohrožují pozitivní vývoj v Československu zevnitř i navenek.

V Praze chce předsednictvo městského výboru KSČ v duchu uvedených návrhů učinit tato nejbližší opatření:

1. Projednat tyto návrhy na plénu městského výboru KSČ ve čtvrtek 16.5.1968.

2. V případě souhlasu pléna městského výboru KSČ vytvořit v Praze urychleně vhodnou organizační formu bloku socialistických a demokratických sil. Navázat přitom kontakty s organizacemi Národní fronty i dalšími angažovanými silami a organizacemi hlásícími se k demokracii a socialismu. Navrhnout komunistickou variantu společné platformy bloku, vycházející z výše uvedených zásad a z dokumentů městské konference.

3. Zorganizovat vysvětlovací kampaň této politické platformě v obvodních výborech KSČ, ve stranickém aktivu a v klíčových závodních organizacích.

4. Prostřednictvím tisku, rozhlasu a televize i veřejných shromáždění seznámit se stanovisky městského výboru KSČ veřejnost.

Zajistit aktivní účast pražských komunistů při vytváření české komunistické strany.

6. Ve spolupráci s dalšími demokratickými a socialistickými silami zajistit aktivní účast Pražanů na vytváření českých národních orgánů a na přípravě příslušných právně politických aktů.

SÚA - A ÚV KSČ, f. 02/1, a.j. 86, inf. 3 (P 4200). - Cyklostyl. 10 s.